

HOLDFÉNYRE TÁJOLVA

Hosaka Takeshivel Irimiás Balázs beszélgetett

BUDAPESTI TELTHÁZAS ELŐADÁSA UTÁN KEVÉSNEK ÉREZTÜK A SZŰK ÓRÁT, AMI ÉRZÉKENY FILOZÓFIAI RENDSZERREL ÁTSZÓTT ÉPÜLETEIRE JUTOTT, EZÉRT MEGLÁTOGATTUK EGY KIS FOLYTATÁSRA.

Mikor fordult meg először a fejében, hogy építész szeretne lenni?

HT: 19 éves koromban.

Honnan jött az ötlet? Volt valami inspirációja?

HT: Hát, nem igazán tudom hogyan született az ötlet. Először vadászpilóta akartam lenni, fel is vettek a Japán Honvédelmi Egyetemre pilóta-tanoncnak, de a vizsgákra való hosszas készülés és a repülési szimulátorok miatt romlott a látásom, és az egyik vizsgálaton közölték velem, hogy nem lehetek pilóta. Ekkor kezdtem el más lehetőségen gondolkodni, és valahonnan előkerült ez az építészet.

Biztos volt legalább egy épület ami miatt megtetszett a kihívás, hogy az ember a környezetének alakulásába valamiféle beleszólást szerezzen.

HT: Hmmmmm, ha nem is 19 éves koromban, de gyerekkoromban tényleg volt valami. Yamanashi tartományban születtem, Kofu városban és emlékszem rá, hogy a közelben felépült egy Tange Kenzo épület, amit már akkor mindenki névről ismert, ez a Yamanashi Kultúrház (a nemzetközi sajtóban Sajtó és Műsorszóró Központként terjedt el, a japánok Kultúrházként emlegetik, mert több funkciója között ezt is magába foglalja – IB.). Az nagy hatást tett rám, mert különbözött minden egyéb épülettől, amit addig láttam.

Mikor az építészet mellett döntött, akkor célja volt, hogy a megszokottól különböző épületeket tervezzen?

HT: 19 évesen még nem hiszem, hogy ebbe nagyon belegondoltam. Vagy inkább azt mondanám, hogy most nem nagyon tudnék hitelesen nyilatkozni arról, hogy milyen gondolataim lehettek akkoriban.

Mikor már bekerült az egyetemre, voltak meghatározó építészek, esetleg tanárok, akiket példaképnek tekintett?

HT: A Yokohamai Állami Egyetemre jártam, ahol Kitayama Koh, Shigeru Ban és Nishizawa Ryue voltak a tanárain. De mellettük sokat merítettem külföldi utazásaimból is. Az egyiptomi ókori építészet, vagy a római Panteón, de akár Jørn Utzon, a Sydney Operaház tervezőjének építészete is nagy hatással volt rám.

Kívülről szemlélve a japán építészek karrierjét, óhatatlanul felmerül az emberben, mintha japán pályakezdő építészként a legjobb recept az lenne, hogy minél abszurdabb és lehetetlenebb helyre kell tervezni egy épületet, amit aztán boldog lakókkal, rögtön a beköltözés után, még steril de már birtokba vett állapotban kell publikálni. Ennek valahogy a Nyugat nem bír ellenállni. Futótűzként járja be a szociális médián át, tehát lassan már nem csak az építész világot.

Love House, holdfény szonáta, 3x10 méteres telekre

Olyan, mint egy beavatási szertartás, amit ha túlélnek, dőlnek a jobbnál jobb megbízások.

HT: Ez érdekes, eszembe sem jutott, hogy lehet ilyen olvasata is, ugyanis számunkra ez inkább kényszer. Pályakezdőként nem bíznak az emberre nagyobb feladatot, ezért kénytelen elvállalni korlátozott lehetőségekkel kecsegtető kihívásokat is. A külföldi építészek pályakezdési nehézségeit nem ismerem, de Japánban ez tűnik általánosnak, és ez nem egy előre kitervelt marketingfogás.

Az első házát „rá lehet húzni erre a kaptafára”? A Love House azért bátran nevezhető korlátozott körülmények között tervezett épületnek.

HT: Igen, bár én korábban is terveztem házakat. Még az egyetem alatt alapítottam egy Speed Studio nevű céget Nishida Osamuval, akivel körülbelül tíz házat terveztünk 2004-ig. Akkor különváltunk, és azóta saját név alatt tervezek. Ha úgy vesszük, újra kellett kezdenem a pályámat, mert itt is egy apró telekre sikerült terveznem valamit. Ez lett a Love House.

A névválasztásnak biztos van valami jelentősége, jól sejtem?

HT: Igen, ez egy személyes történet, beszéltem hozzáam egy megrendelő, aki feltűnően hosszan szeretett konzultálni. Végül megépült a saját házuk, és ő lett a feleségem.

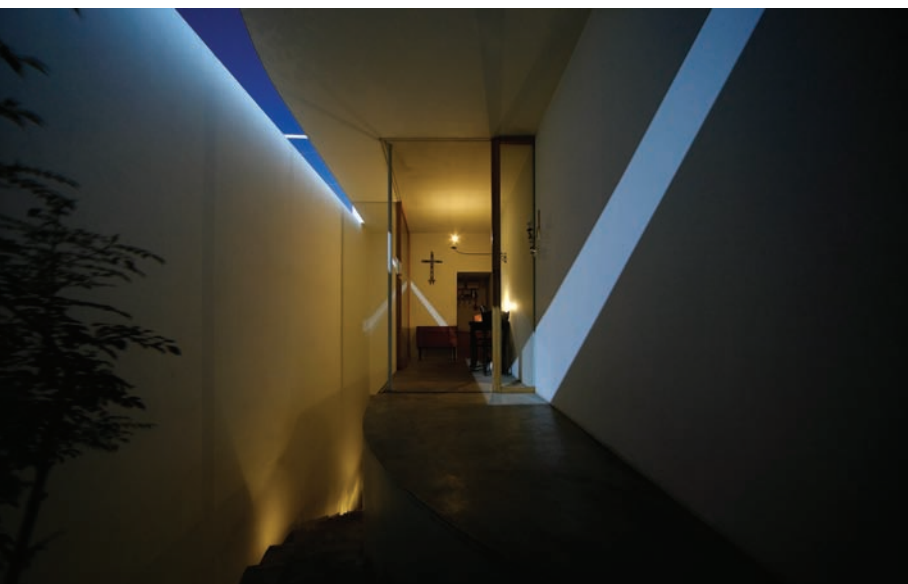
A japán építészetben az egyszobás telekre való építkezés erős vonulathat tűnik, manapság nemcsak művelik, hanem kutatják is. Van ennek valami aktuális, felfutóban lévő mozgalmi jellege, mint a metabolizmusnak volt, vagy mindig is létezett a japán építészetben?

HT: Valamiért azt érzem, hogy ez mindig is része volt a japán gondolkodásnak. Ez a tér praktikus kihasználása. De kétségkívül a 70-es években felerősödött, főleg a nagyvárosi, sűrű beépítettségű területeken, így Tokióban. A nemzetközi köztudatba először ez került be a japán építészeti sajtón keresztül, melynek meglepően jó a nemzetközi terjesztése. Aztán az ezredforduló környékén az internet is besegített, jelenleg, a 21. században pedig ez vált domináns csatornává. Ma már van amit hamarabb ismernek meg külföldön, mint Japánban.

Van ennek a mozgalomnak együttfutása a gazdasági helyzettel? Vannak korszakok, amelyek esetleg jobban kihasználják a szűk területeket?

HT: Japán, különösen Tokió nagyon besűrűsödött, de ez már jóval a buborék-korszak de még a világháborúk előtt is jellemző volt, az Edo-kor végén. Tange Kenzo és a metabolizmus megalomán álmai kétségkívül egy prosperáló, a jövőben töretlenül hívó korszakhoz köthetők, a 60-as évekhez. A tokiói öböl fölé tervezett látványos városbővítés alkalmas volt arra, hogy széles társadalmi körökben gyorsan ismertté váljon egy általában érdektelen városfejlesztési koncepció, azonban a 70-es évek alatt nem sikerült ezekből szinte semmit megvalósítani, és ez letörte a lendületét. Nem mondható megvalósult álmoknak, roppant csökevényes

◀ Love House, az építész saját háza, nyúllal

A byobugaurai ház, ahová gördeszkán jár a nap

formában lehetne csak a Tokió körül megépült mesterséges szigetrendszer annak gondolni. A metabolizmusnak – az általános ismertsége ellenére – általában nagyon kevés megvalósult épülete lett.

Kanyarodjunk egy kicsit vissza a mai realitásokhoz. Milyen módon jut egy kis japán iroda megrendeléshez?

HT: A megrendelők többsége ismer valahonnan, vagy látja a házaimat élőben vagy magazinban, és az alapján keres meg, esetleg az ismerősök ismerőse. Viszont szeretnék nagyobb léptékű épületet is tervezni, aminek szinte egyedüli módja a pályázat. Emiatt elég sokat pályázok is, de eddig még nem nyertem.

A felmérések szerint Japánban nagyon alacsony a hőszigetelést használók aránya. Ennek következménye, hogy Tokióban, ahol mondjuk mediterrán jellegű időjárás van, nagyobb a téli négyzetméterre jutó fűtési költség, mint az északi Sapporóban. Az ön által tervezett épületekkel mi a helyzet?

HT: Egyetértek, ezt problémának gondolom és tudatosan minden épületembe tervezek hőszigetelést. (Hosaka Takeshi néhány tervet mutat nekünk, melyeken jól látszik, hogy valóban még a látszóbeton épületekben is van hőszigetelés, pedig kívülről alig 25 cm falvastagságúnak tűnnek a főfalak. - IB.)

Mondjuk ebben a byobugaurai házban milyen vastag a beton falban a hőszigetelés?

HT: Ott konkrétan 3 centiméteres hőszigetelés van.

3 centiméteres?! Nem 30?

HT: Igen, 3 centiméteres.

Értem. Az Európában először ismertté vált kis léptékű japán családi ház Ando Tadao nevéhez köthető. Bár ikonikussá vált, egy japán magazinban a lakókat megszólító interjúból kiderül, hogy az érintettek panaszkodnak a lakhatóságra. Persze tetszik nekik, de télen hideg, nyáron meleg. Vannak visszajelzései az ön által tervezett házak lakóitól?

HT: Tartom a megrendelőkkel, használókkal a kapcsolatot, sokszor jön tőlük e-mail, de általában nem panaszkodnak.

Hosaka Megumi: A telefonomra rendszeresen érkeznek fotók és megjegyzések, hogy „ma reggel ilyen szép volt a házuk”, meg hogy „már öt éve élünk itt, de még mindig szeretünk este hazajönni”. Nagyon kötődnek a megbízóink a Hosaka-életérzéshez. (Hosaka Takeshi felesége viszi a menedzseri és ügyfélkapcsolati feladatokat - IB.)

Hányan dolgoznak az irodában?

HT: Ketten a feleségemmel, valamint két további alkalmazottal, illetve két-három diákkal.

A Daylight House a megrendelő (mellesleg Herendi porcelán gyűjtő) naps házat akart sötét telken

Outside In House, kertés ház, házon belül

Utóbbiak önkéntesként, tapasztalatszerzés céljából dolgoznak önökkel, ugye?

HT: Igen.

Mi a munkamódszere egy családi ház tervezésénél?

HT: Kétszer találkozom a megrendelővel kb. háromórnyi időtartamra, utána két hónapon át dolgozom. Ezalatt csak a feleségem látja el információval, hogy ne aggódjon. Minden házhoz készül több tucat makett, általában napi ötven makett készül az irodában. Az első 100-as léptékben, majd a jobbák 50-esben is elkészülnek, 30-as léptékben már csak egy kiválasztott. Ezt mutatjuk meg a megrendelőnek. Közben nem konzultálunk többet.

A házaiban fel-felbukkan a keresztmotívum. A budapesti előadását is bibliai idézetekkel kezdte. Ez csak egy szimbólum, vagy van valami mélyebb jelentősége?

HM: Ebben azt hiszem nekem volt szerepem. Apukám nagyon szerette tanulni, tanulmányozni az idegen nyelveket, autós és motoros társaságban is sokat forgott, ahol külföldiekkel, franciákkal került kapcsolatba. Mivel hagyományos japán nevelésben volt része, önmaga nem akart áttérni, de megígérte egyik barátjának, amennyiben lánya születik, őt keresztényként neveli. Ez így is lett, egy francia kolostori missziós iskolába irattak be, ott találkoztam a kereszténységgel. Aztán önállóan döntöttem el, hogy keresztény leszek, amiben nagyon támogatott a családom. Amikor Hosakával megismerkedtünk, és a saját házuk építése került napirendre, akkor kérdezte tőlem, a kis telket látva, hogy nem tud-e valamilyen teremtéstörténetet, mert itt arra lenne szükség.

Tehát az egymásra találásuk óta hatással van a keresztény szemlélet az építészetére?

A Hosaka házaspár, megrendelésből született

HT: Igen, tulajdonképpen igen, 2004 óta.

Le kellett ezért mondania a sintó vagy a buddhista hagyományokról? Hogy élük ezt meg?

HT: Hát ennyire még őszintén szólva nem gondoltam bele.

HM: Nekem könnyű volt, mert gyerekkoromtól fogva keresztény környezetben mozogtam, de felnőttként nehezebb lehet. Én eljárak sintó szentélyekbe

◀ **Hoto Fudo, az étteremtulajdonos hagyományos japán épületet akart, újraértelmezett japán tájképet kapott**

és buddhista kolostorokba is, ahol elvégzem a szükséges rituálét, de inkább azért végzem el ezeket, hogy a társadalom többi tagja és a párom felé kifejezzem a tiszteletemet, vagyis nem a hitem miatt.

A templom építésére vonatkozó megrendelését hogyan kapta?

HT: A templom előtt egy keresztény óvodát és iskolát is terveztem, rajtuk keresztül jött a templom megrendelés. Őket pedig baráti körben ismertem meg.

Japán és az Egyesült Államok is híres arról, hogy a keresztény építészeink inkább progresszív vonalon mozog, sok sztárépítész tervez templomot, elég Tange Kenzót, Ando Tadaót vagy Maki Fumihikót említeni.

HT: Igen, itt az a helyzet, hogy a templomok szinte kizárólag a hívek adományaiból épülnek. Ezért az egyház meg akarja mutatni a támogatóknak, hogy valami különleges, büszkeségre okot adó módon költik el az adományokat. Talán ez lehet az oka híres építészek felkérésének.

Sok japán építész ér az a kritika, hogy nem szépen öregsznek az épületeik. Elég Sejima, Nishizawa épületeire, de akár Ando Tadaóra gondolni. A saját épületeiről mit gondolsz?

HT: Legalább száz évre terveztem az eddigi épületeimet, de szeretném, ha ötszáz évet is túlélnének, bár ez egy kicsit túlzónak hangzik. Elég alaposan válogatom ki az anyagokat, de azt gondolom, hogyha a tulajdonos szereti, akkor gondos és karbantartja őket, és ez a kulcskérdés az öregedés tekintetében. Jól karbantartható anyagokkal építettem meg a házaimat.

Hongodai, átlátható keresztény iskola és óvoda

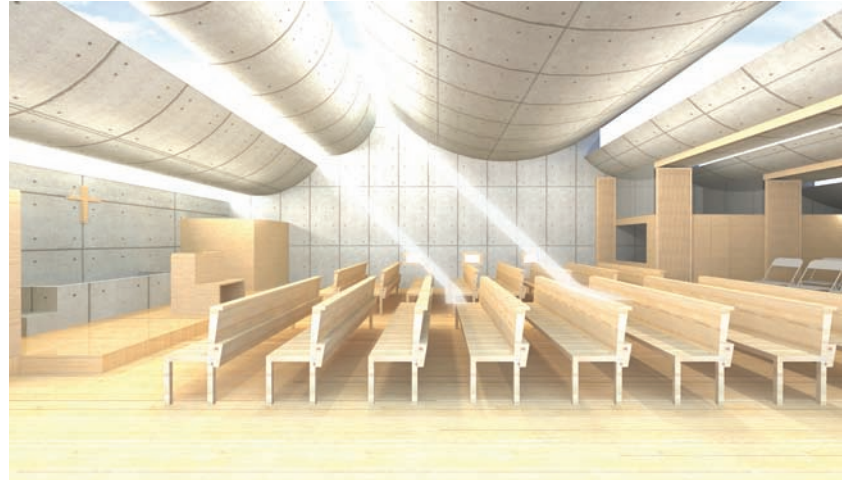

Inside Out House, ház a házban rendszer

Shonan Keresztény Templom (renderek), amelybe pontos számítások alapján csak a miseidőn kívül süt be a nap, mise alatt szórt fényt kap

Költségben hol állnak a Hosaka-épületek egy átlagos japán házhoz képest?

HT: Hát, biztos drágábbak egy kicsit, de nem jelentősen, én úgy számoltam, hogy kb. 20%-kal kerülhet többbe az általam tervezett ház, mint az átlag.

Két jól körülírható stratégia tűnik jellemzőnek a mai japán sztár-építészet világában. Egyik lehet a jellegzetes anyaghasználat és formavilág, amit Ando Tadao képvisel, geometrikus formák és a beton, amit környezetből szinte függetlenül mindenhol használ, és ez jól kommunikálható. Az ellenpólus pedig az, aki mindig az adott helyszínen keres a helyhez köthető anyagot, és azt próbálja felhasználni az épületében, mint Kuma Kengo. Hova helyezné a Hosaka-épületeket ezen a skálán?

HT: A környezetben én nem az anyagot hangsúlyozom. Számomra a hangulat, a környezethez és a körülményekhez való alkalmazkodás inkább meghatározó. Az épületeim között van szűk, kevésbé napjártá helyre épült mégis világos, tetőbevilágítóval rendelkező, avagy föld alá süllyesztett, mégis világos, szuterénszinttel rendelkező ház is. Én ezeket tartom inkább fontosnak, a körülményekhez való érzékeny alkalmazkodást. Nem az anyagokat és a formákat.

Végül egy személyes kérdés. A gyógyvízű források nagy száma, ehhez kapcsolódóan komoly fürdőkultúra hasonlóságot tesz Japánt és Magyarországot. Mit gondolsz a magyar fürdőkről?

HT: Mióta itt vagyok minden nap elmentem egy budapesti fürdőbe. Fantasztikusak a történelmi fürdők, különösen a török fürdőkben látható, kupolákkal fedett meditatív terek érintettek meg. Ilyenek nem igazán láthatók Japánban. De érdekes módon új fürdőket meg nem láttam itt.

Van valamilyen „álom megrendelés”, amit mindenképp szeretne megépíteni?

HT: Egy nagy könyvtár, vagy egy nagy vasútállomás.

HM: És egy hatalmas katolikus templomot, egy katedrális is szeretnék építeni.

(A tolmácsolásban Irimiás Olga segített. A cikk létrejöttét támogatta az architúra.hu. - A japán kortárs építészet testközelből, épület- és irodalógatások, szakmai út kamarai pontokért, októberben. Az összeállítás fotói: ©Takeshi Hosaka architects)

Akril Ház, ahol a megrendelő meglátott egy hibajavítóval korrigált fotómontázst...

... és megépítette, akrilból

